

УДК 378.147.8

Роман Павлюк

ORCID iD 0000-0002-8957-6158

кандидат педагогічних наук, доцент,
заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи,
Інститут людини,
Київський університет імені Бориса Грінченка
бульв. І. Шамо, 18/2, 02154 Київ, Україна,
r.pavliuk@kubg.edu.ua

Ірина Когут

ORCID iD 0000-0002-0856-7074

кандидат педагогічних наук,
начальник відділу інноваційної діяльності
та міжнародних зв'язків,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка,
вул. Остроградського, 2, 36003 Полтава, Україна,
in.pnpu@gmail.com

ЗАСОБИ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА

У статті представлено сучасні засоби наукової комунікації у формуванні дослідницької компетентності майбутнього психолога. На основі вивчення сучасних досліджень представлено підходи до розвитку наукової комунікації, використання засобів наукової комунікації у процесі формування дослідницької компетентності майбутнього психолога. На основі теоретичного опрацювання матеріалу представлено дослідження розвитку наукової комунікації майбутніх здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у процесі виконання проектного завдання з навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою». Визначено особливості сформованості дослідницької компетентності та послуговування засобами наукової комунікації майбутніми психологами.

Ключові слова: дослідницька компетентність; засоби наукової комунікації; наукова комунікація; проектна діяльність.

<https://doi.org/10.28925/2078-1687.2019.3-4.5966>

Вступ. Комунікація – один із найважливіших аспектів наукової діяльності, особливо у аспекті взаємодії між дослідниками та презентації наукових досліджень. Дослідницька діяльність має в основному на меті пошук реалізації ідей, дослідження та обґрунтування наукових термінів, експериментування чи розроблення нових продуктів, які є результатом наукових досліджень. Разом із тим, комунікація, зокрема і наукова, дозволяє дослідникам ділитися своїми здобутками із суспільством. У цьому контексті поняття наукового знання зазнає деяких трансформацій – не тільки за-

стосування науково перевічених засобів та методів дослідження, а й здобуває нову функцію – поширення та обговорення результатів наукових розвідок (Nielsen et al., 2006).

Незаперечним є факт, що наукова комунікація є важливим чинником у формуванні дослідницької компетентності. Особливо це важливо для перших етапів формування науковця, зокрема навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, який передбачає проведення дослідження та власне дослідницьку діяльність.

Дослідженню питань наукової комунікації та її місця у формуванні дослідницької компетентності майбутніх фахівців різних галузей

знань, зокрема й фахівців у галузі соціальних та поведінкових наук (психологія) присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних дослідників.

Так, з-поміж зарубіжних досліджень варто відзначити роботу професора Університету Вроцлава (Польща) А. Kobylarek (2017), який обґрунтував та розробив сучасні моделі наукової комунікації, особливості усного та писемного спілкування у науковій сфері; питання компонентного складу наукової комунікації досліджено та представлено у роботах Ю. Сурміна (2006). Ці роботи складають методологічну основу трактування поняття наукової комунікації у нашому дослідженні.

З-поміж сучасних дослідників поняття «наукова комунікація» та застосування її засобів у формуванні дослідницької компетентності майбутніх фахівців різних галузей знань, зокрема фахівців у галузі соціальних та поведінкових наук (психологія) варто виділити таких: Р. Н. Р. Hanel та D. M. A. Mehler (2019), які досліджують питання презентації досліджень та їх обговорень широким загалом – власне дослідження наукової комунікації як засобу презентації наукових досліджень; R.-B. Blanca та N. David (2019), які дослідили вплив сформованості наукової компетентності на розвиток майбутньої кар'єри науковця; В. D'Souza (2019) досліджено використання сучасних засобів ІТ, зокрема соціальних мереж у розвитку наукової комунікації та багатьох інших.

Мета статті – вивчити сучасні засоби наукової комунікації у процесі формування дослідницької компетентності майбутніх психологів.

Визначення поняття «наукова комунікація». Поняття наукової комунікації у загальному визначають як здатність говорити, читати та писати на наукову тематику. Це вимагає спеціальних навичок розуміння, опису та презентації власного знання (наукового контенту) іншим (Aysha, 2016). Комунікація – це один із найважливіших засобів, яким потрібен людині для перетворення навколишнього середовища та взаємодії в ньому. Через комунікацію люди мають можливість висловлювати, поширювати та оцінювати й розуміти поняття своїм розумом (Ates, 2011). Комунікативні навички, як одні із найважливіших з-поміж інших, можна визначити здатність комунікувати на вербальному та невербальному рівнях, активно слухати та розуміти інших.

Виходячи із цього, можна встановити, що навички наукової комунікації, зокрема у формування наукової компетентності майбутніх психологів, можна визначити як здатність до презентації та обговорення думок та наукових ідей вербальними засобами спілкування та письмово.

Як правило, навички наукової комунікацію визначають за такими показниками: уміти обґрунтовувати мету проблеми дослідження, описувати етапи вирішення наукової проблеми, розуміти дані досліджень (цифрові та візуальні), робити висновки з наукового дослідження, презентувати результати дослідження, логічно обґрунтовувати їх.

Говорячи про сферу нашої наукової розвідки, поняття наукової комунікації у формуванні дослідницької компетентності майбутнього психолога має не абияке значення, оскільки психолог, як і будь який інших фахівець будь-якої іншої галузі, в першу чергу, має послугувати науковою термінологією на високому рівні та активно використовувати у своїй комунікації відповідні наукові терміни. Крім того, наукова комунікація є основним базисним компонентом для наукового дискутування та проведення й презентації наукових досліджень.

Сучасні засоби наукової комунікації. Сучасний світ змушує людину уміти швидко реагувати на зміни, адаптуватись до них та перетворювати свою діяльність відповідно до запропонованих соціумом умов. Це передовсім стосується застосування сучасних засобів комунікації, які стали сьогодні не особливістю діяльності певної категорії осіб, а вимушеним способом діяльності у суспільстві.

Надзвичайно бурхливий розвиток сфери ІТ змушує людей обирати найефективніші засоби зв'язку, які є вимогою для сучасної комунікації. Особливо це впливає на перебіг наукової діяльності та наукової комунікації. Сучасний науковець чи людина, яка на певному етапі навчання чи роботи займається науковою діяльністю, мусить розуміти та використовувати специфічні засоби комунікації для досягнення якомога ефективних результатів своєї наукової діяльності. Поняття комунікації та наукової комунікації, як специфічного виду проведення та презентації наукової діяльності, сьогодні значно трансформувалось. Маємо на увазі, що наукова комунікація із друкованих паперових джерел та вузько специфічних

кіл спілкування (як-то наукові конференції, семінари тощо) перейшло у мережу і зайняло там досить вагоме місце.

Таким чином, наукова комунікація сьогодні набуває й інших видів із широким використанням інформаційних технологій у повсякденному житті та інших його галузях, зокрема професійній та науковій діяльності. Актуальним засобом наукової комунікації сьогодні стали соціальні мережі. Серед них найчастіше уживаною є Facebook. Зрозуміло, що оцінювати цю мережу як повноцінний засіб наукової комунікації не можна, оскільки це перш за все соціальна мережа для спілкування, поширення різного контенту побутового, політичного, приватного та інших аспектів. Але на сьогодні у Facebook створено багато спеціальних груп, у яких спілкуються науковці, поширюють сучасний науковий контент та відбувається обговорення (іноді на дуже високому професійному рівні) сучасних напрямків наукових досліджень і наукових продуктів дослідників.

У цьому контексті сучасні дослідники вважають, що соціальні мережі можуть бути ефективними у поширенні наукового контенту для більшої аудиторії читачів (D'Souza, 2019). Мається на увазі, що наукові дослідження, які опубліковані у журналах чи монографіях не завжди потрапляють до пересічного читача чи користувача мережі Інтернет. Вони залишаються у вузькому колі зацікавлених науковців. Тобто у циклі «науковець для науковця» без ширшого розповсюдження для соціуму.

Окрім розповсюдження наукового контенту (наукові статті, дослідження тощо) соціальні мережі, зокрема Facebook, можуть слугувати засобом проведення дослідження. Сьогодні Facebook пропонує багато інструментів для залучення аудиторії користувачів мережі до участі у проведенні дослідження – розповсюдження різних опитувальників, збір статистичної інформації щодо користувачів мережі тощо.

На противагу соціальній мережі Facebook, яка створена, в першу чергу, не для презентації наукових досліджень та не як платформа для наукових дискусій, існують спеціальні наукові соціальні мережі. Однією із таких, яка користується досить великою популярністю в науковій спільноті в світі, є ResearchGate.

ResearchGate (RG) – це науковий портал та наукова соціальна мережа, яка слугує плат-

формою для співпраці між вченими будь-якого напрямку. Ця мережа містить різні засоби спілкування – пошукову систему, базу резюме науковців, наукові статті, монографії, блоги, веб-застосунки для проведення опитувань, обміну файлами, чати (Павлюк, 2017).

Звісно, наукова комунікація не може бути обмежена лише засобами соціальних мереж. Ці мережі є додатковим ефективним засобом проведення, презентації наукових розвідок. Тобто слугує додатковою платформою для наукової комунікації.

Формування дослідницької компетентності майбутнього фахівця соціальної сфери засобами наукової комунікації. Для дослідження рівня сформованості дослідницької компетентності майбутнього психолога засобами наукової комунікації нами була використана методика ранжування та оцінювання ефективності засобів наукової комунікації шкалою від 1 до 5.

Ранжування відбувалось за такими показниками: 1) уміння обґрунтовувати мету проблеми дослідження, 2) уміння описувати етапи вирішення наукової проблеми, 3) розуміння даних досліджень (цифрові та візуальні), 4) уміння обґрунтувати висновки з наукового дослідження, 5) уміння презентувати результати дослідження, логічно обґрунтовувати їх.

Оцінювання відбувалося у процесі підготовки наукового проекту студентами, майбутніми психологами, здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти. Виконання проекту було запропоновано у процесі вивчення дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» і було презентовано студентами англійською мовою. У процесі презентації проекту студенти ранжували виступ кожного студента (n=12) за запропонованою нами шкалою (від 1 до 5) та відповідно до запропонованих нами напрямків (n=5). Визначення загальної оцінки для кожного проекту визначалось сумування середнього балу за кожним показником із п'яти від кожного студента. Тобто кожен проект міг отримати максимальну кількість балів 25 (max 5 балів * 5 показників).

Ми обрали саме цю дисципліну і саме англійську мову, оскільки відомим є факт, що нині англійська мова слугує основним комунікативним засобом наукового спілкування та презентації наукових досліджень на міжнародному рівні, та і на національному.

Окрім ранжування під час презентації проєктів, кожному студентові було запропоновано анкету із питаннями, які мали на меті оцінити його особисту здатність послуговуватись науковою комунікацією під час підготовки проєкту та презентації його. Питання анкети прямо стосувались показників оцінювання.

Питання анкети:

1) Наскільки важко/легко вам було підібрати комунікативні засоби для обґрунтування мети проблеми дослідження.

2) Наскільки важко/легко вам було підібрати комунікативні засоби для опису етапів вирішення наукової проблеми.

3) Наскільки важко/легко вам було зібрати дані суміжних досліджень (цифрові та візуальні) та комунікативно представити їх у контексті розроблення власного проєкту.

4) Наскільки важко/легко вам було підібрати комунікативні засоби для обґрунтування висновків з наукового дослідження.

5) Наскільки важко/легко вам було підібрати комунікативні засоби для презентації результатів дослідження, логічного обґрунтування їх.

Оцінювання проєктів студентами за допомогою ранжування та самооцінювання засобами заповнення анкети було застосовано з метою визначення умінь студентами користуватися засобами наукової комунікації у кон-

тексті презентації дослідження та у контексті роботи над проєктом, тобто процесом формування їхньої дослідницької компетентності засобами наукової комунікації.

Студентам для роботи над проєктом була надана така схема:

Description of the project:

1. Describe in detail the area of need and therefore focus of the project.

2. Why does the need exist? Tell us about the local and national context of your project and what has to be done to bring about change.

3. How have you established the validity of this need, what evidence has been gathered to corroborate this?

4. Describe the purpose of the project, outlining the transformation that the project is designed to bring about within its target group.

Activity Plan:

Outline the activities you wish to undertake with your partner institution during this pre-project phase. For each activity list who will do what, giving names and designations of those who will be responsible (Павлюк. 2019).

Під час презентації проєктів студентами відбувалось їх обговорення, ставились питання та надавались рекомендації щодо удосконалення дослідницьких методів, способів поширення результатів проєкту, уточнення цільової групи та ін.

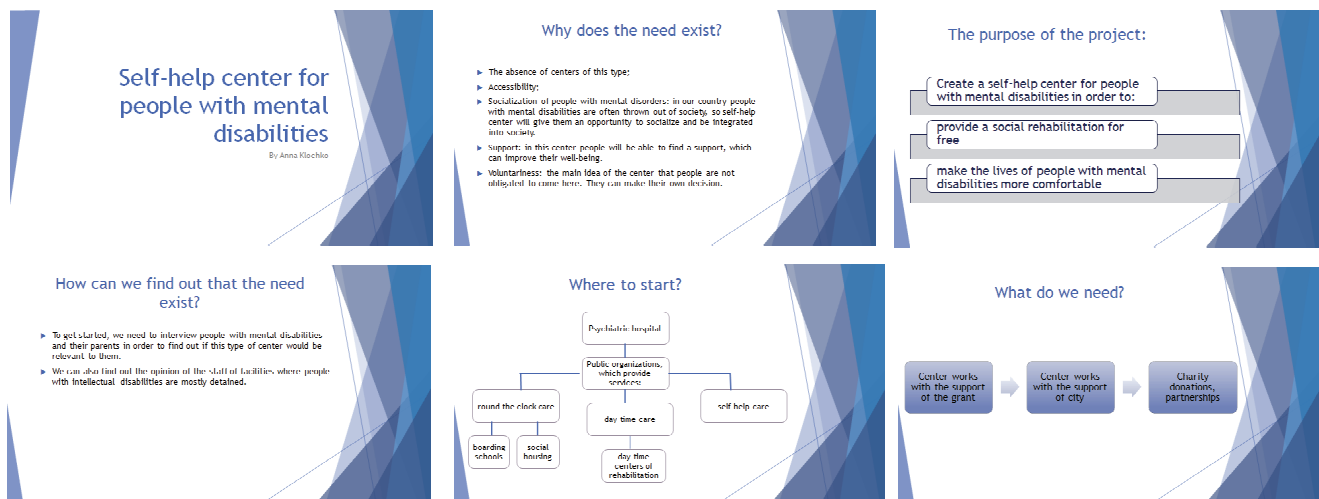

Рис. 1. Зразок презентації студентського проєкту

Як нами і зазначалось, кожен проєкт оцінювався студентами відповідно до запропонованих п'яти напрямків оцінкою у максимальні 5 балів. Оцінки кожного студента шумувались і визначалось середнє арифметичне по кожному показнику. Оцінки за кожним показником сумувались і студент мав змогу отримати мак-

симально 25 балів. Із результатами оцінювання можна ознайомитись у табл. 1.

Як бачимо із таблиці є показники, які оцінено вище, а є, які й нижче. Проаналізуємо більш детально результати оцінювання/ранжування презентацій проєктів студентами.

За першим показником – умінь обґрунто-

Таблиця 1

Результати оцінювання презентації проєктів студентами

Студент	Показник 1	Показник 2	Показник 3	Показник 4	Показник 5	Загальна оцінка
Студент 1	4,5	4	4	4,5	3	20
Студент 2	4	5	4	4,5	4	21,5
Студент 3	3	3,5	4	4,5	3,5	18,5
Студент 4	5	4,5	5	4,5	4,5	23,5
Студент 5	4	5	4,5	4	3,5	21
Студент 6	5	4	4,5	4,5	4	22
Студент 7	3,5	4	3,5	3,5	3	17,5
Студент 8	4	4	4	4	4	20
Студент 9	3	4	3,5	3,5	3	17
Студент 10	4,5	4,5	4	5	4,5	22,5
Студент 11	3,5	4	4	4	3,5	19
Студент 2	3,5	4	4,5	4	3,5	19,5
Середній показник	3,95	4,12	4,12	4,20	3,66	20,16

увати мету проблеми дослідження – середня оцінка становить 3,95, що на нашу думку є цілком прийнятним. За другим та третім показниками середня оцінка склала однаково 4,12. Найвищу середню оцінку отримав четвертий показник – уміння обґрунтувати висновки з наукового дослідження – 4,20. Це може бути пов'язано з професійною діяльністю майбутнього психолога – аналітичною діяльністю.

Найнижча середня оцінка була виявлена для п'ятого показника – уміння презентувати результати дослідження, логічно обґрунтувати їх – 3,66. Така оцінка була обґрунтована самими студентами – майже відсутністю досвіду публічних виступів з результатами дослідницької діяльності, майже відсутністю досвіду наукової комунікації (дискутування, обґрунтування, доведення власної точки зору тощо).

Після презентації проєктів та оцінювання їх студентами відбулось групове обговорення результатів анкетування, що стосувалось рефлексії студентів стосовно роботи над проєктом та використання різних засобів наукової комунікації у процесі формування дослідницької компетентності майбутнього психолога.

Студентам було запропоновано 5 питань.

Представимо узагальнені висновки по кожному із питань.

1) *Наскільки важко/легко вам було підібрати комунікативні засоби для обґрунтування мети проблеми дослідження* – основна позиція – важко. Основним поясненням є фрагментарне використання наукової термінології та незначний досвід проведення наукових досліджень у основній масі студентів.

2) *Наскільки важко/легко вам було підібрати комунікативні засоби для опису етапів вирішення наукової проблеми* – результати виявились частковими, оскільки знову ж вплив мала відсутність попереднього досвіду у проведенні наукових досліджень студентами.

3) *Наскільки важко/легко вам було зібрати дані суміжних досліджень (цифрові та візуальні) та комунікативно представити їх у контексті розроблення власного проєкту* – відповідь в основному була «легко». Такий вибір пов'язаний із професійними вміннями студентів-психологів у інтерпретації цифрових даних різних психологічних опитувальників та результатів діагностики.

4) *Наскільки важко/легко вам було підібрати комунікативні засоби для обґрунтування висновків з наукового дослідження* – цей пункт

викликав найбільшу дискусію з-поміж студентів. В цілому була визначена категорія «важко» через недосвідченість у використанні наукової термінології на автоматичному рівні. В основному до цього студенти оперували лише психологічною термінологією, яка не завжди має стосунок до наукової комунікації як такої.

5) *Наскільки важко/легко вам було підібрати комунікативні засоби для презентації результатів дослідження, логічного обґрунтування їх* – показник, який отримав найнижчу оцінку в ранжуванні студентів. Загальним висновком було – набуття практичного досвіду публічних виступів та наукових дискусій, що забезпечується професійним оперуванням засобами наукової комунікації та ефективно сприяє формуванню дослідницької компетентності.

Висновки. Сьогодні питання наукової комунікації набуває нового значення через інтенсивний розвиток суспільства у всіх галузях. Такий розвиток суттєво впливає на процес комунікації, взаємодії комунікантів та на всю сфери комунікативного процесу. Розвиток засобів спілкування дає змогу розширювати спектр впливу наукового

знання на суспільство та створює передумови для нового розуміння поняття наукової комунікації.

Засоби наукової комунікації є ефективними у процесі формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців різних галузей знань, зокрема майбутніх психологів. Наукова комунікація є вирішальною у процесі проведення дослідження та його презентації й поширення. У результаті нашого дослідження було визначено, що майбутні психологи мають не значний досвід наукової комунікації, зокрема у процесі презентації наукового дослідження та його обговорення. З іншого боку робота під час власне проведення дослідження як вид наукової комунікації не викликає таких надзвичайних труднощів у майбутніх психологів.

Перспективами подальших досліджень вбачаємо активне використання засобів наукової комунікації для підвищення рівня компетентності студентів під час презентації наукових досліджень та участі у науковій дискусії у процесі обґрунтування результатів власного дослідження.

Література

- Павлюк Р. А. Современные интернет-методы научной и научно-исследовательской деятельности. *Известия Гомельского государственного университета имени Ф. Скорины*. 2017. № 2 (101). 35–39.
- Павлюк Р. О. Професійне спілкування іноземною мовою (5 курс, СР, СП, МОСП, КО, ПП, денна). Електронний навчальний курс. 2019. URL: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=22148> (дата звертання: 15.09.2019).
- Сурмін Ю. П. Майстерня вченого. Київ: Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2006. 305 с.
- Ates O., & Eryilmaz A. Effectiveness of hands-on and minds-on activities on students' achievement and attitudes towards physics. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*. 2011. Vol. 12 (1). P. 1–22.
- Aysha D., Mason S. A programme-wide training framework to facilitate scientific communication skills development amongst biological sciences master's students. *Journal of Further and Higher Education*. 2016. Vol. 40. Issue 4. P. 543–567. DOI: 10.1080/0309877X.2014.1000276.
- D'Souza B. Scientific communication in the 21st century: Tweeting, Facebook Likes, and everything in-between. *Science editing*. 2019. Vol. 6. Issue 1. P. 64–68.
- Hanel P. H. P., Mehler D. M. A. Beyond reporting statistical significance: Identifying informative effect sizes to improve scientific communication. *Public understanding of science*. 2019. Vol. 28. Issue 4. P. 468–485. DOI: 10.1177/0963662519834193.
- Kobylarek A. Scientific communication. *Journal of Education Culture and Society*. 2017. № 8 (2). P. 5–8. DOI: 10.15503/jecs20172.5.8.
- Nielsen L. H., Jørgensen N. T., Jantzen K. & Bjerg S. Credibility of Science Communication. An Exploratory Study of Press Releases in Astronomy. Roskilde: Roskilde University, 2006. 74 p.
- Rodriguez-Bravo B., Nicholas D. Reputation and scientific communication: Early career researchers in Spain. *Profesional de la informacion*. 2019. Vol. 28. Issue 2. DOI: 10.3145/epi.2019.mar.03.

References

- Pavliuk, R. A. (2017). Sovremennye internet-metody nauchnoj i nauchno-issledovatel'skoj deyatel'nosti [Modern Internet methods of scientific and research activities]. *News of the Gomel State University named after F. Skorina*, 2 (101), 35–39 (rus).
- Pavliuk, R. O. (2019). *Profesijne spilkuvannya inozemnoju movoyu (5 kurs, SR, SP, MOSP, KO, PP, denna). Elektronnij navchalnij kurs [Professional foreign language communication (5 course, CP, CII, MOCP, KO, III, full time dep.). E-Learning]*. Retrieved from <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=22148> (ukr).
- Surmin, Yu. P. (2006). *Majsternya vchenogo [Scientist's workshop]*. Kyiv: Consortium from management education in Ukraine (ukr).
- Ates, O., & Eryilmaz, A. (2011). Effectiveness of hands-on and minds-on activities on students' achievement and attitudes towards physics. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, 12 (1), 1–22 (eng).
- Aysha, D., Mason, S. (2016). A programme-wide training framework to facilitate scientific communication skills development amongst biological sciences master's students. *Journal of Further and Higher Education*, 40 (4), 543–567. DOI: 10.1080/0309877X.2014.1000276 (eng).
- D'Souza, B. (2019). Scientific communication in the 21st century: Tweeting, Facebook Likes, and everything in-between. *Science editing*, 6 (1), 64–68 (eng).
- Hanel, P. H. P., Mehler, D. M. A. (2019). Beyond reporting statistical significance: Identifying informative effect sizes to improve scientific communication. *Public understanding of science*, 28 (4), 468–485. DOI: 10.1177/0963662519834193 (eng).
- Kobylarek, A. (2017). Scientific communication. *Journal of Education Culture and Society*, 8 (2), 5–8. DOI: 10.15503/jecs20172.5.8 (eng).
- Nielsen L. H., Jørgensen N. T., Jantzen K. & Bjerg S. (2006). *Credibility of Science Communication. An Exploratory Study of Press Releases in Astronomy*. Roskilde, Denmark: Roskilde University (eng).
- Rodriguez-Bravo, B., Nicholas, D. (2019). Reputation and scientific communication: Early career researchers in Spain. *Profesional de la informacion*, 28 (2). DOI: 10.3145/epi.2019.mar.03 (eng).

СРЕДСТВА НАУЧНОЙ КОММУНИКАЦИИ В ФОРМИРОВАНИИ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО ПСИХОЛОГА

Павлюк Роман, кандидат педагогических наук, доцент,
заместитель директора по научно-методической и учебной работе,
Институт человека, Киевский университет имени Бориса Гринченко,
бульв. И. Шамо, 18/2, 02154 Киев, Украина, r.pavliuk@kubg.edu.ua

Когут Ирина, кандидат педагогических наук,
начальник отдела инновационной деятельности и международных связей,
Полтавский национальный педагогический университет имени В. Г. Короленко,
ул. Остроградского, 2, 36003 Полтава, Украина, in.pnpu@gmail.com

В статье представлены современные средства научной коммуникации в формировании исследовательской компетентности будущего психолога. На основе изучения современных исследований представлены подходы к развитию научной коммуникации, использование средств научной коммуникации в процессе формирования исследовательской компетентности будущего психолога. На основе теоретического анализа материала представлено исследование развития научной коммуникации будущих соискателей второго (магистерского) уровня высшего образования в процессе выполнения проектного задания по учебной дисциплине «Профессиональное общение на иностранном языке». Определены особенности сформированности исследовательской компетентности и использование средств научной коммуникации будущими психологами.

Ключевые слова: исследовательская компетентность; научная коммуникация; проектная деятельность; средства научной коммуникации.

MEANS OF SCIENTIFIC COMMUNICATION IN FORMING RESEARCH COMPETENCE OF FUTURE PSYCHOLOGIST

Pavliuk Roman, PhD (Pedagogy), Assistant Professor,
Deputy Director for Scientific-Methodical and Educational Affairs of Institute of Human Sciences,
Borys Grinchenko Kyiv University,
18/2 Ihor Shamo Blvd, 02154 Kyiv, Ukraine, r.pavliuk@kubg.edu.ua

Kohut Iryna, PhD (Pedagogy), Head of Innovation and International Relations Department,
V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University,
2 Ostrogradskyi Str., 36003, Poltava, Ukraine, in.pnpu@gmail.com

The article presents modern means of scientific communication in forming research competence of the future psychologist. Based on the study of modern research approaches to the development of scientific communication, the use of scientific communication in the process of forming the research competence of the future psychologist is presented. On the basis of theoretical study of the material, the research of the development of scientific communication of future applicants of the second (Master's) level of higher education in the process of the project assignment in the discipline «Professional foreign language communication» is presented. The peculiarities of the formation of research competence and usage of scientific communication by future psychologists are determined.

The study of the ability to use scientific communication was performed by the following indicators: 1) the ability to justify the purpose of the research problem, 2) the ability to describe the stages of solving the scientific problem, 3) understanding of research data (digital and visual), 4) ability to substantiate findings from scientific research, 5) ability to present the results of the study, logically justify them. In addition to examining the ability to use scientific communication during project presentation, each student was asked a questionnaire with questions designed to assess his or her personal ability to use scientific communication during project preparation and presentation.

As a result of our research, it was determined that future psychologists have no significant experience in scientific communication, in particular in the process of presentation and discussion of scientific research. On the other hand, working in the course of your own research as a form of scientific communication does not cause such extraordinary difficulties for future psychologists.

Key words: *means of scientific communication; project activity; research competence; scientific communication.*

*Стаття надійшла до редакції 15.09.2019
Прийнято до друку 31.10.2019*